

Justyna Kaspercuk
Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie

PRZEGLĄD WYDAWNICTW O REGIONIE ZA 2019 R.

Review of publications about the region for the year 2019

Обзор изданий о регионе в 2019 г.

Czubaszek Krzysztof. Stanisław Żemis - świadek zagłady Żydów w Łukowie. - Warszawa : EMKA Edukacja Media Kultura, 2019. - 87 stron : faksymile, fotografie, portrety ; 24 cm

Tekst równoległy w języku polskim i angielskim.

ISBN 978-83-946135-3-2

Krzysztof Czubaszek, urodzony w Łukowie, doktor nauk humanistycznych z zakresu historii Wydziału Nauk Humanistycznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego jest inicjatorem przywracania pamięci o Żydach łukowskich. Autor wielu publikacji, artykułów prasowych, książek poświęconych tej tematyce. Fundator tablicy upamiętniającej martyrologię ludności żydowskiej. Inicjator budowy pomnika poświęconego lokalnej społeczności żydowskiej. Nominowany do nagrody „Złote Skrzydła – Człowiek Roku 2017”, za działalność na rzecz pamięci o łukowskich Żydach.

W omawianej publikacji autor odkrył tożsamość polskiego świadka zagłady społeczności żydowskiej w Łukowie. W dniu 5 X 1942 r. rozpoczęła się likwidacja getta w Łukowie. Naoczny świadek Stanisław Żemis, mieszkał wtedy w Łukowie i swoje zapiski prowadził od 27 X do 16 XI 1942 r. Zapisywał, to co sam widział i to, co usłyszał od innych osób. Powstał dzięki temu unikatowy dokument, w którym nakreślił szczególnie, niewiarygodny obraz zagłady. Dziennik do dziś jest wykorzystywany przez badaczy Holocaustu. Przez wiele lat autorstwo sporządzonego dziennika błędnie przypisywano Stanisławowi Żemińskiemu. Dzięki niebywałej pracy badawczej doktor Krzysztof Czubaszek odkrył prawdziwego autora i świadka tamtych wydarzeń. W książce autor przedstawił postać Stanisława Żemisa, a także omówił proces badawczy, który doprowadził do odkrycia autora wspomnień. Zamieścił też tekst dziennika opracowany na podstawie maszynopisu przechowywanego w Archiwum Żydowskiego Instytutu Historycznego.

Dopełnieniem pracy są faksymilia i fotografie. Książka jest szczególnie ważnym źródłem historycznym dla regionalistów, dla mieszkańców Łukowa, badaczy dziejów Holocaustu.

Dąbrowski Stanisław Jan. Gwiazdy i gwiazdeczki kabaretu Czart : mały leksykon biograficzny. - Lublin : Stanisław Jan Dąbrowski, 2019. - 336 stron : ilustracje ; 24 cm

ISBN 978-83-63693-33-6

Lubelski kabaret „Czart” powstał w 1959 r., z inicjatywy dziennikarzy gazety regionalnej „Kurier Lubelski”: Andrzeja Malinowskiego, Ryszarda Nowickiego oraz muzyka i kompozytora Jacka Abramowicza. Kabaret występował przez czterdzieści lat na estradzie kawiarenki „Pod Czarcią Łapą” na lubelskiej starówce.

Autor we wstępie pisze: „Przywróćmy zatem naszej pamięci postaci ludzi, którzy dowcipem i humorem, odwagą żywego słowa napawali nas optymizmem, radością życia, wiarą w lepsze jutro. Zachowajmy też w pamięci tych, którzy żyją – oby jak najdłużej – a też mieli tę przyjemność i zaszczyt występować na czarcich deskach tego niezwykłego literacko-dziennikarsko-aktorskiego kabaretu”.

Publikacja zawiera ponad siedemdziesiąt biogramów znanych postaci występujących w kabarecie. Przedstawiono też historię samego kabaretu oraz afisze, plakaty i programy.

Książka jest leksykonem biograficznym upamiętniającym osoby związane z kabaretem, ale również formą podziękowania tym osobom. Opracowanie jest lekturą dla wielu odbiorców.

Krakowskie Przedmieście : w 450-lecie Unii Lubelskiej : praca zbiorowa / pod redakcją Rafała Niedźwiadka ; [tłumaczenia na język angielski Bartosz Cichosz, Piotr Zimny]. Lublin : Gmina Lublin : przy współpracy Wydziału Inwestycji i Remontów Urzędu Miasta Lublin : oraz Referatu ds. Marketingu Miasta Kancelarii Prezydenta, 2019. - 359, [1] strona, [1] karta tablic : ilustracje, fotografie ; 25 cm

Bibliografia na stronach 343-356. - Tekst częściowo w przekładzie na język angielski.

ISBN 978-83-949126-9-7

Monografia, przygotowana pod redakcją dr. Rafała Niedźwiadka, dotyczy historii lubelskiej dzielnicy Śródmieście. Książka obejmuje dzieje Krakowskiego Przedmieścia od wczesnego średniowiecza do czasów współczesnych. Jest efektem prac archeologicznych prowadzonych w latach 2016–2018, towarzyszących rewitalizacji Placu Litewskiego oraz Krakowskiego Przedmieścia, które odkryły wiele nieznanych dotąd faktów, m.in. rzuciły nowe światło na datowanie początków istnienia Lublina.

Prezydent miasta Lublin Krzysztof Żuk, we wstępie pisze: „Plac Litewski, deptak na Krakowskim Przedmieściu i plac Króla Władysława Łokietka tworzą razem nowoczesną, a jednocześnie tak silnie odwołującą się do historii reprezentacyjną przestrzeń Lublina. Jest to spójne, przyjazne i otwarte miejsce, tłumnie odwiedzane przez mieszkańców oraz turystów, które sprzyja społecznym inicjatywom i budowaniu międzypokoleniowego potencjału. Śródmieście – po zrealizowanej w ostatnich latach rewitalizacji – na nowo odzyskało wyjątkowy klimat, stając się tętniącym sercem Lublina”.

W publikacji zamieszczono 11 rozdziałów autorstwa znanych lubelskich archeologów i historyków, a także historyków sztuki. Zdjęcie na okładce przedstawia kafel płytowy z drugiej połowy XVI w. odnaleziony podczas badań archeologicznych na placu Litewskim w 2016 r. Praca zawiera bogatą bibliografię, mapy, noty

o autorach. Równie interesujący jest materiał ilustracyjny zamieszczony wewnątrz książki, będący ważnym źródłem historycznym dla dziejów miasta Lublina. Wydawnictwo zainteresuje archeologów, historyków, regionalistów, ale również mieszkańców miasta.

Kubiszyn Marta. Niepamięć - postpamięć - wspólnopamięć : zagłada lubelskich Żydów jako przedmiot kultury pamięci. - Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2019. - 240 stron : ilustracje kolorowe ; 24 cm
Bibliografia na stronach 223-238. – Streszczenie w języku angielskim.
ISBN 978-83-227-9188-2

Marta Kubiszyn, doktor nauk humanistycznych, od wielu lat interesuje się tematyką dziedzictwa kulturowego, konstruowania narracji o przeszłości oraz edukacją i upamiętnianiem zagłady Żydów. Niniejsza publikacja reprezentuje kulturoznawcze spojrzenie na pamięć o Holocauście.

Monografia składa się z trzech rozdziałów. W pierwszym zdefiniowano pamięć zbiorową zagłady w aspekcie teoretycznym, praktycznym i historycznym. W osobnym podrozdziale przeanalizowano sposoby zniekształcania pamięci zbiorowej poprzez selekcjonowanie treści przeznaczonych do pamiętania i zapomnienia. Wyjaśniono pojęcia: niepamięć, postpamięć, wspólnopamięć. Rozdział drugi odnosi się do zagłady jako elementu kultury pamięci w ujęciu teoretyczno-empirycznym oraz historycznym. Trzeci rozdział to empiryczna i ścisła analiza eksterminacji lubelskich Żydów jako przedmiotu wspólnopamięci. Przytoczono tu różne formy upamiętniania zagłady, wskazano związane z nią miejsca i przestrzenie w Lublinie.

Autorka, we wstępie pisze: „Celem monografii jest spojrzenie na wybrane pamięciowe narracje odnoszące się do Zagłady z perspektywy kulturowych teorii pamięci oraz kategorii rozwijanych na gruncie szeroko rozumianych studiów nad pamięcią. Podjęcie problematyki związanej z procesem kształtowania się kultury pamięci w kontekście Lublina, w odniesieniu do obszarów definiowanych jako niepamięć, postpamięć i wspólnopamięć Zagłady, stanowi nowe ujęcie problemu i wydaje się zasadne z kilku powodów. Obok wspomnianych wyżej uwarunkowań historycznych, związanych ze znaczeniem Lublina w dziejach polskich Żydów, znaczącym punktem odniesienia dla badań mogą być inicjatywy związane z tworzeniem narracji o polsko-żydowskiej przeszłości miasta oraz upamiętniania lubelskich Żydów bezpośrednio po wojnie, w latach sześćdziesiątych i osiemdziesiątych oraz w ciągu ostatnich dwudziestu lat”.

Marta Kubiszyn w swojej pracy wykorzystała różne koncepcje i metody badawcze, szeroką literaturę przedmiotu oraz materiały z lokalnej prasy, wykonała liczne kwerendy, badania terenowe i dokumentację fotograficzną. Załączona obszerna bibliografia świadczy o wszechstronnym wymiarze przeprowadzonych badań i może służyć do pogłębiania wiedzy na omawiany temat.

Lublin : szlaki Lublina w fotografii / [fotografie Marcin Tarkowski oraz Maciej Rukasz [i 6 pozostałych] ; tekst Synergia ; redakcja Paweł Laufer, Łucja Oś-Goś ; tłumaczenie Andrij Saweneć]. - Lublin : Urząd Miasta Lublin, [2019]. - 265, [11] stron : ilustracje kolorowe ; 25x31 cm
Tekst równoległy w języku polskim, angielskim, rosyjskim, ukraińskim.
ISBN 978-83-951645-8-3

Wielkoformatowy album przedstawiający najpiękniejsze zabytkowe miejsca Lublina. Publikacja to przede wszystkim zbiór fotografii, które przedstawiają zabytki, atrakcje miasta, wydarzenia kulturalne oraz znane osoby związane z Lublinem. Stanowią odzwierciedlenie obiektów, które znajdują się na pięciu funkcjonujących szlakach turystycznych, opracowanych przez Lubelski Ośrodek Informacji Turystycznej i Kulturalnej. Wyznaczone szlaki turystyczne to: Jagielloński Szlak Unii Lubelskiej, Szlak Pamięci Żydów Lubelskich, Szlak Wielokulturowy, Szlak Zabytków Architektury, Szlak Znanych Lublinian. Prezentowane wydawnictwo zostało podzielone na pięć rozdziałów: *Między Koroną Królestwa a Wielkim Księstwem, W stylu Lubelskim, Wielokulturowość – wczoraj i dziś, Znani lublinianie, Pamięci Żydów Lubelskich*. Album zawiera opisy w języku polskim, angielskim, rosyjskim i ukraińskim.

Prezydent miasta Lublin Krzysztof Żuk, we wstępie pisze: „Dla naszych gości stworzyliśmy album, który przedstawia najważniejsze szlaki turystyczne, prowadzi po najbardziej znanych atrakcjach Lublina i przybliży miejsca, z którymi związane są tajemnicze legendy Koziego Grodu. Na jego kartach zgromadzono to, co w Lublinie najciekawsze i najcenniejsze. Mam nadzieję, że fotografie i opisy zawarte w publikacji, zachęcą Państwa do wielu niebanalnych wędrówek”.

Zamieszczone w książce zdjęcia pomników lubelskiej historii i kultury zainteresują historyków, regionalistów, turystów oraz mieszkańców – tych dorosłych, ale też młodzież.

Lublin we wrześniu 1939 roku w 80. rocznicę obrony miasta : materiały z konferencji zorganizowanej w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie 9 września 2019 r. / [opracowanie redakcyjne Grzegorz Figiel]. - Lublin : [Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego], 2019. - 79 stron : ilustracje ; 21 cm

ISBN 978-83-86361-67-0

Publikacja jest pokłosiem konferencji, która odbyła się 9 IX 2019 r. w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. H. Łopacińskiego w Lublinie. Zamieszczono w niej cztery artykuły naukowe, które zostały przygotowane na podstawie wygłoszonych referatów. Tadeusz Sobieszek zreferował działania i osiągnięcia prezydentów Lublina z okresu międzywojennego. Tadeusz Hawrylinka przedstawił obronę Lublina we wrześniu 1939 r. Stanisław Jan Dąbrowski przybliżył rolę harcerzy w trakcie obrony Lublina w 1939 r. Rafał Kalinowski zaprezentował losy swojego dziadka Stanisława Kalinowskiego – „lublinianina ze Lwowa”.

We wstępie prezydent miasta Lublin pisze: „Gdy wojska niemieckie znalazły się w pobliżu Lublina, był on pozbawiony środków do obrony, lecz mieszkańcy dowiedli swojego bohaterstwa, patriotyzmu i miłości do swojego miasta”.

Książka jest formą podziękowania i upamiętnienia mieszkańców – obrońców Lublina. Zainteresuje szczególnie historyków i regionalistów oraz mieszkańców Lublina.

Maraśkiewicz Janusz. Drewniana architektura sakralna południowego Podlasia : (północnej części województwa lubelskiego). - Biała Podlaska : Jan Maraśkiewicz, 2019. - 320, [4] strony : ilustracje (w tym kolorowe) ; 23x22 cm

ISBN 978-83-951431-1-3

Jan Maraśkiewicz, konserwator zabytków w Białej Podlaskiej, scharakteryzował kilkadziesiąt drewnianych obiektów sakralnych (dzwonnice, kościoły, kaplice, cerkwie) niezależnie od czasu ich powstania, stanu zachowania i religii.

Opracowanie składa się z trzech części. W pierwszej znalazły się informacje o obecnym stanie badań, ogólna charakterystyka regionu, fundatorów, charakterystyka budownictwa i architektury drewnianej, budownictwa sakralnego Kościoła wschodniego i zachodniego, budownictwa cerkiewnego, w tym cerkwi unickich, kościołów i cerkwi typu „radzyńskiego”, świątyni dwuwieżowych. Część druga, najobszerniejsza, to katalog zabytków ułożony alfabetycznie według nazw miejscowości. Każdy z zabytków został opatrzony notką historyczną wraz z czarno-białą fotografią i przypisami odsyłającymi do literatury przedmiotu. Do opisu niektórych obiektów dołączono rzuty lub szkice architektoniczne. W trzeciej części autor zamieścił wykonane przez siebie kolorowe fotografie, prezentujące obecny stan obiektów architektonicznych. Dopelnieniem jest bibliografia, wykaz miejscowości oraz mapa regionu z zaznaczonymi zabytkami.

Zabytki architektury sakralnej na południowym Podlasiu są częścią krajobrazu regionu, świadkami historii i dziedzictwem kulturowym. Książka, będąca swoistym katalogiem drewnianych zabytków, będzie skarbnicą wiedzy zarówno dla badaczy, jak i wszystkich zainteresowanych regionem, architekturą, historią.

Mazurek Marian, Ochotnicza straż pożarna w Czemiernikach 1909-2019 : powstanie, historia i stan obecny. - Wydanie I. - Czemierniki : [Ochotnicza Straż Pożarna], 2019. - 142 strony : ilustracje ; 23 cm

Bibliografia na stronach 141-142.

ISBN 978-83-939864-1-5

Tematem książki jest historia i działalność Ochotniczej Straży Pożarnej w Czemiernikach. Publikacja ukazała się w 110. rocznicę powstania straży, którą oficjalnie powołano 17 XI 1909 r. jako Ochotniczą Straż Ogniową (OSO). Nazwa Ochotnicza Straż Pożarna funkcjonuje od roku 1929.

Autor we wstępie pisze: „110 lat Ochotniczej Straży Pożarnej w Czemiernikach – ta rocznica skłoniła ludzi dziś tworzących jednostkę do powierzenia mojej osobie ważnego i odpowiedzialnego zadania udokumentowania tego, co przez mijające 110 lat tu w Czemiernikach działo się na froncie walki z żywiołem – pożarem. Jacy ludzie z jakim skutkiem tę walkę prowadzili, bez względu na wiek, stan, wykształcenie, ale zawsze w poczuciu służby dla siebie i innych (...) Moja praca jest także rodzajem hołdu, uznania i podziękowania dla tych, którzy straż tworzyli, następnie pełnili służbę, a obecnie rozwijają, dbają o sprzęt i zdobywają niezbędną wiedzę, doświadczenie nie zapominając, że są częścią krajowego ogólnopolskiego systemu ratowania i ochrony ludzi i mienia”.

Publikacja obfituje w fotografie, faksymile, jak i w opisy znaczących wydarzeń dla straży i lokalnej społeczności. Przedstawia sylwetki założycieli, fundatorów, strażaków, urzędników samorządowych i osób związanych z OSP Czemierniki. Szczególnie ważne źródło historyczne dla regionalistów i mieszkańców Czemiernik.

Okrasa Marzena. Szkoła, opieka, wychowanie na łamach prasy guberni lubelskiej w latach 1864-1914. - Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2019. - 504 strony : ilustracje (w tym kolorowe) ; 24 cm

Bibliografia na stronach 433-454.

ISBN 978-83-227-9183-7

Autorka, pracownik naukowy w Zakładzie Edukacji Międzykulturowej UMCS, przeanalizowała najważniejsze artykuły prasowe, traktujące o historii i działalności szkół, instytucji opiekuńczych oraz wychowaniu dzieci i młodzieży. Cezurę czasową stanowi okres od upadku powstania styczniowego do wybuchu I wojny światowej. Kwerendą zostały objęte czasopisma wydawane przez Polaków i w języku polskim. Były to m.in.: „Kurier Lubelski”, „Głos Lubelski”, „Ziemia Lubelska”, „Polak-Katolik”, „Kalendarz Lubelski” i wiele innych. Autorka, uważa, że prasa jest cennym źródłem w badaniach pedagogiczno-historycznych. We wprowadzeniu, pisze: „W omawianych latach prasa polska wychodząca w guberni lubelskiej była podstawowym nośnikiem różnych informacji, ale też stawała się dla władzy carskiej informatorem na temat tego, co się dzieje w społeczeństwie. Stanowiła kronikę wydarzeń ogólnoswiatowych, krajowych i lokalnych. Przedstawiała konkretne działania również w zakresie dotyczącym problemów edukacyjnym i opiekuńczych, opisując rozwój placówek, publikując dane statystyczne, przedstawiając też działalność różnych osób w zakresie ich organizacji”.

Publikacja składa się z czterech rozdziałów: *Prasa guberni lubelskiej w latach 1864–1914 na tle przemian administracyjno-społecznych; Szkoła na łamach prasy guberni lubelskiej; Opieka nad dziećmi i młodzieżą w przekazie prasowym w guberni lubelskiej; Dyskurs o wychowaniu w perspektywie prasy guberni lubelskiej*. Dopelnieniem książki są aneksy w postaci map guberni oraz faksymilia stron tytułowych analizowanych czasopism wydawanych w guberni lubelskiej. Dołączono również wykaz tabel i ilustracji, indeks osobowy i geograficzny. Zamieszczono obszerną bibliografię. Walorem jest również wykorzystana baza źródłowa.

Monografia jest ważnym źródłem historycznym i przyczynkiem do poznania dziejów szkolnictwa i oświaty Lubelszczyzny. Książka zainteresuje regionalistów i historyków.

**Prawosławna Diecezja Lubelsko-Chełmska 1989-2018 / redakcja, projekt okładki i opracowanie komputerowe Jarosław Charkiewicz ; konsultacja Andrzej Konachowicz, Grzegorz Jacek Pelica. - Lublin : Prawosławna Diecezja Lubelsko-Chełmska : współwydawca Lubelski Instytut Kultury Prawosławnej, 2019. - 320 stron : ilustracje (głównie kolorowe) ; 31 cm
ISBN 978-83-939081-4-1**

Albumowe wydawnictwo inspirowane 30-leciem restytuowania Prawosławnej Diecezji Lubelsko-Chełmskiej na Chełmszczyźnie i południowym Podlasiu. Diecezja jest kontynuatorką dawnej diecezji chełmskiej. Została powołana 1 III 1989 r., decyzją Świętego Soboru Biskupów Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego. Również 30 lat temu, nastąpiła chirotonia biskupia Andrzeja Popławskiego. W maju 1989 r., Arcybiskup Abel, stanął na czele Diecezji Lubelsko-Chełmskiej.

Obszerne opracowanie poświęcone jest dotychczasowej działalności Prawosławnej Diecezji Lubelsko-Chełmskiej. W książce znajdziemy słowo wstępne Arcybiskupa Abła oraz trzy eseje. Ks. Jan Grajko kreśli historię prawosławia na terenie dzisiejszej diecezji lubelsko-chełmskiej od X w. po rok 1970. Ks. Andrzej Konachowicz omawia dzieje diecezji w latach 1989–2018, natomiast Jarosław Charkiewicz przybliża świętych, związanych z Prawosławną Diecezją Lubelsko-Chełmską. Dzieli ich na cztery grupy: bojownicy o prawosławie okresu unii brzeskiej, święci związani z diecezją – miejscem urodzenia, Święci Męczennicy Ziemi Chełmskiej i Podlaskiej (zaliczeni do grona świętych w 2003 r.), święci, którzy otwarcie dawali

świadczenie swojej wiary i zmarli w wyniku doznanych cierpień. Najobszerniejsza albumowa część publikacji to opisy cerkwi, parafii prawosławnych i klasztorów. Zaprezentowano świątynie z dekanatu lubelskiego, chełmskiego, zamojskiego, białskiego, terespolskiego oraz Monaster św. Onufrego w Jabłecznej. Walorem publikacji jest bogaty materiał ilustracyjny, który przedstawia fotografie ołtarzy, ikon, ikonostasów, wnętrz świątyń, cmentarzy, kaplic oraz ważnych prawosławnych uroczystości.

Wielkoformatowa publikacja to wartościowe źródło informacji o Diecezji Lubelsko-Chełmskiej Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego. Zainteresuje osoby wyznania prawosławnego, historyków i regionalistów.

Szulik Adam. 25 lat Parafii Chrystusa Króla w Międzyrzecu Podlaskim. - Międzyrzec Podlaski : [Towarzystwo Przyjaciół Nauk], 2019. - 318 stron : ilustracje; 25 cm

ISBN 978-83-85097-96-1 (oprawa twarda)

Adam Szulik – regionalista, dokumentalista i miłośnik przyrody, sekretarz Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Międzyrzecu Podlaskim oraz prezes Akcji Katolickiej Parafii Chrystusa Króla w Międzyrzecu Podlaskim – przedstawia w swojej publikacji dzieje właśnie tej parafii. Książkę wydano z okazji 25-lecia istnienia kościoła, który został zbudowany z inicjatywy ks. infułata Kazimierza Korszniewicza. Parafię erygowano 31 VII 1994 r.

Książkę podzielono na siedem rozdziałów. Autor w szczególności zwraca uwagę na związki ludzi z parafią, ich postawy, zaangażowanie w życie wspólnoty parafialnej. Dokumentuje również istotne wydarzenia, prezentuje sylwetki duszpasterzy, pracowników parafii oraz parafian. Zamieścił opisy wizytacji biskupów oraz własne przemyślenia, dotyczące sakramentów, mszy i nabożeństw. Interesującym materiałem historycznym są, zamieszczone w szóstym rozdziale, odręcznie spisane rozważania ks. infułata Kazimierza Korszniewicza na temat powstania i budowy kościoła.

Walorem publikacji jest z pewnością bogaty materiał ilustracyjny, przedstawiający kościół, jego otoczenie i ludzi. Publikacja jest ważna dla parafian, ale zainteresuje również historyków i regionalistów.

Tymochowicz Mariola. Tradycyjne pożywienie chłopskie na Lubelszczyźnie. - Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2019. - 483 strony : ilustracje ; 24 cm

Streszczenie w języku angielskim.

Bibliografia na stronach 415-450.

ISBN 978-83-227-9185-1

Mariola Tymochowicz to absolwentka etnologii Uniwersytetu Wrocławskiego, dr nauk humanistycznych z zakresu kulturoznawstwa. Od kilkunastu lat prowadzi badania terenowe z zakresu tradycji kultury wsi. Omawiana publikacja zawiera wyniki badań przeprowadzonych w województwie lubelskim. Zakres chronologiczny przyjęty przez autorkę w publikacji to okres od drugiej połowy XIX wieku do roku 1939. Wpływ na wybór tego odcinka czasu miała dostępność materiałów, ale również przemiany okresu międzywojennego i zmiany kultury kulinarnej mieszkańców Lubelszczyzny zaistniałe w tym okresie.

Pierwszy rozdział to rozważania dotyczące pożywienia jako jednostki kulturowej. Drugi opisuje specyfikę tradycyjnego pożywienia wiejskiego. Autorka wymienia cechy, typy, znaczenie religijne pożywienia oraz kwestię tabuizacji pokarmów. Kolejna część publikacji dotyczy przestrzeni kuchennej, tj. funkcji i wyposażenia kuchni oraz aspektów magiczno-rytualnych sprzętów kuchni wiejskiej. Czwarta charakteryzuje przygotowywanie pokarmów, w tym pozyskanie, przetwarzania składników spożywczych. Niezwykle ważne są zakazy i nakazy, ale również rola i zadania osób przyrządzających jedzenie. Piąty rozdział to regionalne potrawy Lubelszczyzny, np. płynne polewki, zupy, pokarmy zagęszczone, kasze, dania mączne, potrawy warzywne, owocowe i z nasion oleistych, nabiał, napoje, a także produkty luksusowe. W ostatnim rozdziale autorka przedstawia pożywienie jako kod kulturowy. Píše o jedzeniu w życiu codziennym społeczności chłopskiej, o pomocy sąsiedzkiej, o pożywieniu w sytuacjach obrzędowych, zastosowaniu produktów spożywczych w lecznictwie ludowym, a także pożywieniu we wróżbach i przepowiedniach, jedzeniu jako obrazie sennym.

Monografia zawiera aneks fotograficzny, obszerną bibliografię, wykaz materiałów terenowych wykorzystanych w pracy, indeks miejscowości oraz potraw i składników spożywczych. Publikacja na pewno zainteresuje regionalistów, badaczy kultury, etnologów, antropologów i historyków.

**Wojtan Andrzej. Zapach pola : dzieje wsi Kowalin : monografia Zespołu Śpiewaczo-Obrzędowego „Kowalanki”. - Kraśnik : Gmina Kraśnik, 2019. - 72 strony : ilustracje kolorowe ; 24 cm
ISBN 978-83-953918-0-4**

Publikacja składa się z dwóch części: pierwsza to rys historyczny wsi Kowalin, położonej w gminie Kraśnik na Lubelszczyźnie, a druga to monografia Zespołu Śpiewaczo-Obrzędowego „Kowalanki”.

Autor w części poświęconej dziejom wsi Kowalin, zamieścił informacje, m.in. o aktywności społecznej mieszkańców, budowie szkoły, o cegielni, władzach gminy, działaczach społecznych czy historii Koła Gospodyń Wiejskich w Kowalinie. Przywołał również istotne wydarzenia dla Kowalina, a wszystko uzupełnił faksymiliami i fotografiami. W drugiej części opisano dzieje Zespołu Śpiewaczo-Obrzędowego „Kowalanki” oraz jego działalność na przestrzeni ponad czterdziestu lat. Ten rozdział zawiera relacje z jubileuszy, audycji radiowych, informacje z prasy, spis członków z lat 1978–2019 oraz materiały fotograficzne.

Książka jest swego rodzaju przewodnikiem po dziejach wsi Kowalin, na pewno ważna dla mieszkańców wsi i gminy. Zainteresuje historyków i regionalistów.

Publikację sfinansowano z nagrody Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego prof. Piotra Glišńskiego, przyznanej z okazji jubileuszu 40-lecia zespołowi „Kowalanki”.

**Zaluski Krzysztof. 90 lat komunikacji miejskiej w Lublinie / [teksty i podpisy do fotografii Krzysztof Zaluski]. - [Lublin : Wydawnictwo Czarny Pies, 2019]. - 303, [1] strona : faksymile, fotografie ; 25 cm
ISBN 978-83-944601-3-6**

Wydawnictwo ma charakter jubileuszowy, a jest inspirowane 90. rocznicą powstania komunikacji miejskiej w Lublinie. W drugiej połowie XIX w., pierwszymi środkami komunikacji zbiorowej w Lublinie były dorożki i omnibusy konne. Już

w 1912 r. miejscowa prasa donosiła o tym, że „ukazały się w mieście trzy autobusy”. Ale dopiero 1 I 1929 r. ówczesny Magistrat uruchomił przedsiębiorstwo Autobusy Miejskie m. Lublina. I właśnie tę datę traktuje się jako początek funkcjonowania komunikacji miejskiej w Kozim Grodzie.

Prezydent Miasta Lublin, dr Krzysztof Żuk, we wstępie pisze: (...) „Inwestowanie w autobusy elektryczne i trolejbusy sprawia, że Lublin jest w ścisłej czołówce systemów elektromobilnych w Polsce, a nawet i w Europie. (...) Wdrażane przez nas rozwiązania są ekologiczne i mają realny wpływ na coraz lepsze funkcjonowanie komunikacji miejskiej, jak i całego miasta (...), niniejsza publikacja przybliży Państwu dzieje lubelskiej komunikacji, która na co dzień służy nam wszystkim, a w przyszłości pomoże się zapoznać z historią lubelskiej komunikacji kolejnym pokoleniom”.

Książka jest interesującą lekturą nie tylko pod względem historycznym, ale również ciekawym kompendium fotograficznym. Dzięki zamieszczonym zdjęciom, pochodzącym z archiwum MPK, ale także z prywatnych zbiorów pasjonatów miejskiej komunikacji – Jacka Mirosław oraz Sławomira Kołodzieja, można prześledzić jak ogromne zmiany przeszła lubelska komunikacja przez 90 lat. Publikacja dla mieszkańców Lublina, historyków i regionalistów.

Zugaj Leszek. Policja lubelska 1919-2019. - Lublin : Komenda Wojewódzka Policji, 2019. - 135 stron - faksymile, fotografie, ilustracje, portrety ; 28x29 cm ISBN 978-83-950892-9-9

Publikacja autorstwa Leszka Zugaja to jubileuszowy album o historii i współczesności lubelskiej policji, wydany z okazji obchodów 100. rocznicy jej powstania.

Prezentowane wydawnictwo podzielono na trzy części. W pierwszej zamieszczono historię formacji policyjnych funkcjonujących na Lubelszczyźnie do 1990 r. Omówiono okres I i II Rzeczypospolitej, zaborów, I i II wojny światowej oraz czasy milicji obywatelskiej 1944–1990. Druga część to zmiany strukturalne policji w latach 1990–1999 r., opisy współczesnych komend z terenu województwa lubelskiego: wojewódzkiej, miejskich i powiatowych (obszar działania, siedziby, skład kierownictwa i osiągnięcia jednostki). Trzecia część to porównanie lubelskiej policji „dawniej i dziś”. Zestawiono obecne umundurowanie, stopnie służbowe, uzbrojenie, środki transportu i łączności, techniki operacyjne, komisariaty i posterunki, działalność kulturalno-oświatową i porównanie z okresem II Rzeczypospolitej.

Szata edytorska oraz bogaty materiał ilustracyjny podkreśla jubileuszowy charakter publikacji. Książka zainteresuje historyków, regionalistów, ale również byłych i obecnych pracowników służb mundurowych.

**KONKURS „KSIĄŻKA ROKU 2018”
LAUREACI WAWRZYNU PAWŁA KONRADA**

**Lublin : historia, społeczeństwo, gospodarka / redakcja naukowa Wojciech Janicki. - Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej : 2018. - 226 stron : fotografie, mapy, wykresy ; 31 cm
Bibliografia przy rozdziałach.
ISBN 978-83-227-9113-4**

Lublin niedawno obchodził rocznicę 700-lecia nadania praw miejskich. Prezentowana publikacja wpisuje się w szereg publikacji wydanych z tej okazji i skupia się na analizie społeczno-gospodarczej miasta. Lublin to jeden z najstarszych ośrodków osadniczych – dziś jest istotnym szlakiem handlowym i przykuwa uwagę nie tylko interesującymi wydarzeniami kulturalnymi i atrakcjami turystycznymi, ale przede wszystkim wielowątkową historią oraz rozwijającą się gospodarką i infrastrukturą. Autorzy zebrali najważniejsze aspekty funkcjonowania miasta jako ośrodka nauki, kultury i turystyki. Miasta rozwijającego się pod względem handlowym, administracyjnym, transportowym. Poruszono kwestie jakości życia, demografii, przyrody, turystyki, historii od średniowiecza do współczesności. Książka ma charakter monografii, jest uzupełniona licznymi rycinami wykonanymi przez Krzysztofa Łobodę i Dagmarę Kociubę, licznymi fotografiami, mapami oraz bogactwem wykorzystanej literatury.

Redaktor we wprowadzeniu pisze, iż „Lublin (...) współcześnie jest dziedziątym pod względem liczby mieszkańców polskim miastem, stolicą województwa lubelskiego i jego najsilniejszym ośrodkiem osadniczym. Stale się rozwija, przyciąga coraz więcej inwestorów, rozbudowuje infrastrukturę komunikacyjną, awansuje na liście najważniejszych ośrodków kulturalnych, jest także najsilniejszym ośrodkiem akademickim we wschodniej części Polski. Coraz wyraźniej zarysowuje się rola Lublina jako regionalnej metropolii, centrum rozrastającego się obszaru funkcjonalnego, zamieszkałego przez ponad pół miliona ludzi (...)”.

Wawrzyn Pawła Konrada w kategorii *Lublin – wydawnictwo monograficzne*.

**Garbowski Christopher. Lublin : a history / Christopher Garbowski. - Lublin : Maria Curie-Skłodowska University Press, 2018. - 186 stron : fotografie ; 21 cm
Bibliografia na stronach 171-172.
ISBN 978-83-227-9097-7**

Christopher Garbowski, profesor nadzwyczajny w Katedrze Anglistyki i Amerykanistyki na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, zajmuje się wartościami i religią w literaturze oraz filmie. Omawiana książka to poszerzona wersja wykładów wygłoszonych na temat historii Lublina na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej. Książkę podzielono na dziesięć rozdziałów, zamieszczono bibliografię i ilustracje. Napisana w języku angielskim, pozwala dotrzeć do szerszego kręgu odbiorców, w tym zagranicznych studentów i cudzoziemców odwiedzających Lublin.

Autor opisał bogate dzieje Koziego Grodu, koncentrując się szczególnie na ważnych historycznie aspektach, charakterystycznych dla tego miasta. Omówiono więc tu m.in. kaplicę na Zamku Lubelskim wraz z bizantyńskimi malowidłami ściennymi z XV w., ale także historię nazistowskiego obozu koncentracyjnego na Majdanku. Jak pisze autor, książka stanowi zwięzłą, ale dokładną historię miasta

i lokalnej społeczności w szerszym polskim kontekście. Chronologia przedmiotowa obejmuje czas od średniowiecza aż po współczesność.

Projekt realizowany przy wsparciu Miasta Lublin.

Wyróżnienie w kategorii *Lublin – wydawnictwo monograficzne*.

Polańska Marta, Jakimińska Grażyna, Piwowarska Magdalena. Lublin : historia miasta / Marta Polańska, Grażyna Jakimińska, Magdalena Piwowarska. - Lublin : Muzeum Lubelskie, 2018. - 127, [1] strona : ilustracje, faksymilia, fotografie, portrety ; 21 cm

Streszczenie w języku angielskim.

ISBN 978-83-61073-07-9

Najnowsza publikacja wydana przez Muzeum Lubelskie w Lublinie z okazji jubileuszu 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości.

Prezydent miasta Lublin Krzysztof Żuk, we wstępie pisze: „Historia naszego miasta stawia nas na wyjątkowej pozycji, albowiem Lublin był nie tylko świadkiem, ale i sprawcą wydarzeń, które ukształtowały wolną Polskę. (...) Lubelskie wydarzenia z listopada 1918 roku wywarły wpływ na kształt ustrojowy II Rzeczypospolitej” i przypomina, że „7 listopada 1918 roku Lublin został pierwszą stolicą odrodzonej Polski i siedzibą pierwszego rządu niepodległego kraju”.

Publikację podzielono na trzy części. W pierwszej, Marta Polańska opisała powstanie osadnictwa na terenie Lublina. Druga część, autorstwa Grażyny Jakimińskiej, to dzieje Lublina od XII do XVIII wieku. W trzeciej części, Magdalena Piwowarska przybliżyła historię Koziego Grodu od XIX do XXI wieku. Publikacja oparta na źródłach. Wykorzystano archiwum z Bazyliki oo. Dominikanów w Lublinie, Urzędu Miasta Lublin oraz Muzeum Lubelskiego.

Projekt zrealizowany dzięki wsparciu Miasta Lublin.

Wyróżnienie w kategorii *Lublin – wydawnictwo monograficzne*.

Encyklopedia 100-lecia KUL. T.1-2 / komitet redakcyjny: Antoni Dębiński - przewodniczący; Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II ; Towarzystwo Przyjaciół KUL. - Lublin : Wydawnictwo KUL, 2018. - 2 tomy (VIII, 647, [1], strona ; [2], 677, [1] strona) : ilustracje (w tym kolorowe) ; 31 cm

ISBN 978-83-8061-610-3. - ISBN 978-83-8061-611-0 (t.1). - ISBN 978-83-8061-612-7 (t.2)

Dwutomowa encyklopedia powstała z okazji setnej rocznicy założenia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie. Obszerne opracowanie jest prezentacją dorobku KUL, jego działalności, historii w wymiarze nie tylko lokalnym i krajowym, ale również międzynarodowym.

Leksykon zawiera 2950 haseł. W większości dotyczą one sylwetek pracowników naukowych, wybitnych absolwentów, darczyńców czy doktorów *honoris causa*. Ponadto opisano działalność wszystkich jednostek organizacyjnych uczelni, w tym jednostek kulturalno-artystycznych, również uniwersyteckie czasopisma i wydawnictwa. Zaprezentowano obiekty, znaki, symbole i wydarzenia uniwersyteckie. W powstawaniu książki uczestniczyło 530 osób. Dopełnieniem opracowania są liczne ilustracje pochodzące z archiwum KUL, od autorów poszczególnych tekstów encyklopedycznych oraz ze zbiorów prywatnych pracowników KUL i ich rodzin.

To pierwsze tak obszerne wydawnictwo, ukazujące historię Uniwersytetu w każdym jej aspekcie. Opracowanie pozwala na dokładną analizę działalności, doświadczenia i dorobku naukowego KUL na przestrzeni stu lat. Dzieło jest doskonałym źródłem historycznym dla regionalistów, pracowników naukowych, studentów i absolwentów Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

Encyklopedia ukazała się dzięki wsparciu finansowemu Towarzystwa Przyjaciół KUL.

Nagroda specjalna za szczególne walory poznawcze i edytorskie.

Afisz, plakaty i druki ulotne z lat 1918–1921 w zasobie Archiwum Państwowego w Lublinie : w 100-lecie Niepodległości Polski / opracowanie Krzysztof Kołodziejczyk. - Lublin : Archiwum Państwowe, 2018. - 145, [2] strony : ilustracje; 29 cm

Bibliografia na stronach 141-142.

ISBN 978-83-938833-3-2

Album powstał w związku ze 100-letnią rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości. Bogaty zasób lubelskiego archiwum pozwolił na prezentację dokumentów z lat 1918–1921, dotyczących Lublina i Lubelszczyzny. Zamieszczono ponad 90 afiszów, plakatów i druków ulotnych, ponieważ były one powszechnymi formami przekazywania informacji społeczeństwu w tamtym okresie i dziś są nieocenioną skarbnicą wiedzy. W katalogu dokumenty ułożono tematycznie według zagadnień: Przelomowy październik; Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej w Lublinie; Rząd Moraczewskiego w Warszawie; Wybory do Sejmu Ustawodawczego 1919 roku; Ustalenie granicy na zachodzie państwa polskiego; Wojna polsko-bolszewicka 1919–1921; Pożyczka Odrodzenia Polski.

Dopełnieniem pracy jest obszerny wstęp autorstwa Krzysztofa Kołodziejczyka, gdzie przedstawiono charakterystykę powyższych materiałów wraz z tłem historycznym z lat 1918–1921.

Wydawnictwo, jako źródło historyczne, zainteresuje regionalistów i historyków. Jednocześnie stanowi potwierdzenie dorobku i zasług Archiwum Państwowego dla zachowania dziedzictwa kulturowego regionu.

Piotr Dymmel – dyrektor Archiwum Państwowego w Lublinie, we wstępie pisze: „Album ukazuje się w momencie szczególnym dla Archiwum Państwowego w Lublinie, które w 2018 r. także obchodzi swój wielki jubileusz setnej rocznicy powstania. Nie jest przypadkiem, że jest rówieśnikiem niepodległej Polski, rodziło się bowiem wraz z innymi instytucjami, które miały tworzyć podstawy administracji nowego państwa. (...) Lubelskie archiwum, uczestnicząc w procesie odzyskiwania niepodległości, z pełną świadomością gromadziło świadectwa tamtych wydarzeń i dziś po stu latach może je udostępnić w formie książkowej”.

Publikację dofinansowała Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych.

Wawrzyn Pawła Konrada w kategorii *Lublin – wydawnictwo albumowe*.

Zętar Joanna. Lublin, którego nie ma / Joanna Zętar ; tłumaczenie Tadeusz Wejchert. - Łódź : Księży Młyn Dom Wydawniczy Michał Koliński ; Lublin : Ośrodek „Brama Grodzka - Teatr NN”, 2018. - 140, [1] strona : fotografie ; 23x23 cm

Tekst równoległy w języku polskim, angielskim.

ISBN 978-83-7729-438-3

Książka to zbiór fotografii, wybranych przez Joannę Zętar, które przedstawiają przestrzeń, miejsca, budynki Lublina w ich historycznej odsłonie. Publikacja prezentuje zmieniający się krajobraz miasta na przestrzeni lat.

Autorka, we wstępie pisze: „Wędrując po Lublinie, co krok natrafiamy na miejsca o niezwykłej historii. To miasto wielowiekowej tradycji zachwyca bogactwem i różnorodnością swojej architektury, ale również fascynujące są w nim nieistniejące punkty, z których prowadzą wyłącznie ścieżki w przeszłość”.

W publikacji pokazano ponad 100 miejsc, ilustrując je fotografiami autorstwa takich fotografów, jak: Edward Hartwing, Stefan Kielsznia, Stanisław Magierski, Wiktor Ziółkowski, Jerzy Marcinek, Rafał Michałowski, Dariusz Prażmo, Natalia Przesmycka, Marek Gromaszka. Istotną częścią książki są też pocztówki z prywatnych zbiorów Zbigniewa Lemiecha i Wojciecha Turzańskiego. Na zdjęciach znalazły się m.in.: Podzamcze, al. Tysiąclecia, Wieniawa, tor wyścigów konnych, wieża spadochronowa, bar „Pod Sosnami” czy kino „Kosmos” i hotel „Victoria”. Fotografie dokumentują przemiany zachodzące w przestrzeni miasta, pomagają zachować w pamięci dawne miejsca, budynki, które w większość już nie istnieją.

Publikacja może stanowić przewodnik dla turystów i samych mieszkańców Lublina, ale również jest ciekawą lekcją historii.

Wawrzyn Pawła Konrada w kategorii *Lublin – wydawnictwo albumowe*.

**Lubartów w dziejach : od czasów najdawniejszych do współczesności / pod redakcją Ryszarda Szczygła. - Lubartów : Urząd Miasta Lubartów : 2018. - 765 [3] stron, [32] stron
tablic : ilustracje ; 25 cm**

Bibliografia, netografia na stronach 733-765.

ISBN 978-83-63255-05-3

Publikacja pod redakcją prof. dr. hab. Ryszarda Szczygła, stanowi pierwszą tak wyczerpującą i obszerną historię Lewartowa, który od 1744 r. nosi nazwę Lubartów. Z mocy przywileju Zygmunta Starego nadanego Piotrowi Firlejowi Lewartów został założony w 1543 r. Nazwę otrzymał od herbu Lewart, którym pieczętował się fundator Piotr Firlej. W XVIII wieku Paweł Karol Sanguszko zmienił nazwę miasta na Lubartów, co zostało potwierdzone w przywileju królewskim z roku 1744.

Monografia przedstawia dzieje miasta Lewartów – Lubartów, od pradziejów aż do współczesności. Scharakteryzowano terytorium, przyrodę, gospodarkę, ustrój, przestrzeń miejską, życie codzienne, kulturalne i polityczne mieszkańców oraz ich działalność na przestrzeni wieków.

Książka jest złożona 13 rozdziałów, ułożonych według chronologii przedmiotowej. Autorzy wnikliwie omówili dzieje Lubartowa, wykorzystując w publikacji źródła pochodzące z zasobów archiwalnych, od lokalnych archiwów zaczynając, a kończąc na archiwaliach zagranicznych. Zamieszczono również aneks, w którym znajdują się informacje o właścicielach miasta w latach 1543–1867. Pracę wzbogacono o fotografie, ryciny, fotokopie dokumentów, tabele, plany. Monografię wydano w roku jubileuszu 475-lecia lokacji Lubartowa oraz 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości, ale również w przededniu 470. rocznicy fundacji Parafii pw. Świętej Anny w Lubartowie.

Wawrzyn Pawła Konrada w kategorii *Lubelszczyzna – wydawnictwo monograficzne*.

Miasteczko Polski odrodzonej czyli ekspozycja i zabytki w Muzeum Wsi Lubelskiej : o wpływie prawa II Rzeczypospolitej na wartości i życie codzienne : praca zbiorowa / pod redakcją Andrzeja Wrony ; autorzy tekstów Agnieszka Kirsz [i in.] ; fotografie współczesne i reprodukcje Krzysztof Wasilczyk. - Lublin :

Drukarnia Akapit : na zlecenie Muzeum Wsi Lubelskiej, 2018. - 240 stron: ilustracje ; 25x30 cm

Bibliografia na stronach 236-240.

ISBN 978-83-7825-056-2

Publikacja wydana przez Muzeum Wsi Lubelskiej, prezentuje przedwojenne miasteczko zrekonstruowane w skansenie. Katalog zawiera fotografie obiektów pochodzących z całej Lubelszczyzny, ich wnętrz, przedmiotów oraz prezentuje „obrazki z życia codziennego lubelskiej prowincji” w czasach II Rzeczypospolitej.

Książkę podzielono na trzy części. W *Katalogu ekspozycji*, zaprezentowano 22 obiekty: miejską agencję pocztową, areszt gminny, kościół katolicki, plebanię, spichlerz, mieszkania, sklepy, zakłady gastronomiczne, zakład fryzjerski, gabinet dentystyczny, zakład szewski, pracownię malarza szyldów, pracownię cholewkarską, warsztat kołodziejski, kuchnię żydowską oraz stodoły. Każdy z obiektów opatrzone krótką notą historyczną, w której opisano funkcję obiektu oraz metodę wykonania ekspozycji muzealnej, datę budowy, miejsce pozyskania oryginału lub wzorca.

Druga część publikacji – *Katalog zabytków*, to wybrane obiekty, znajdujące się na ekspozycjach stałych w miasteczku, ale także te przechowywane w magazynach i zbiorach specjalnych, które ze względu na szczególną ochronę nie są eksponowane. Przedmioty opisano szczegółowo: określono czas powstania, cechy charakterystyczne wraz z nazwą aktu prawnego, mającego objaśnić charakter i miejsce jego powstania.

W trzeciej części pt. *Edukacja muzealna o wpływie prawa II Rzeczypospolitej na życie codzienne miasteczka*, autorstwa Grzegorza Miliszkiewicza, omówiono edukację muzealną i jej zastosowanie oraz doświadczenie i wpływ na uczestników w różnym wieku.

Wydawnictwo jest inspiracją do poznania życia codziennego regionu z czasów Polski Odrodzonej. Opracowanie jest cennym źródłem historycznym dla mieszkańców Lubelszczyzny, historyków i regionalistów. Powstało w ramach zadania „Miasteczko Polski Odrodzonej – przygotowanie i wydanie katalogu ekspozycji i zabytków w Muzeum Wsi Lubelskiej”, które dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

Wyróżnienie w kategorii *Lubelszczyzna – wydawnictwo monograficzne*.

Horbaczewski Robert, Gąsianowski Adam. Czar starej fotografii z albumów rodzin Zamojszczyzny, Cz. 2. / Robert Horbaczewski, Adam Gąsianowski. - Zamówienie : Zamdruk Drukarnia, 2018. - 252 strony : ilustracje ; 22x30 cm

ISBN 978-83-948775-7-6

Robert Horbaczewski – dziennikarz i regionalista oraz Adam Gąsianowski – fotograf i właściciel Muzeum Fotografii, zaprezentowali najnowsze wspólne dzieło, w którym zapraszają na „powrót do przeszłości”. Książka jest kontynuacją opowieści, która ukazała się pod tym samym tytułem w 2010 r. W publikacji zamieścili ponad 90 rodzinnych historii mieszkańców Zamojszczyzny. Przedstawiono ludzi i miejscowości uwiecznione na czarno-białej fotografii. Są to osoby duchowne, a także związane z fotografią, lotnictwem, wojskiem, edukacją, kowalstwem, handlem, muzyką czy medycyną. Opowiedziano losy m.in. rodzin Haików, Dobrowolskich Murawskich, Bojarczuków, Drączkowskich, Kietlińskich, Kiełbińskich, Sierkowskich i wielu innych.

We wstępie czytamy: „Choć na starych fotografiach świat jest czarno-biały, kryją one barwne historie. Przenoszą w świat, którego już nie ma. Nierzadko są jedyną pamiątką po przodkach”.

Wawrzyn Pawła Konrada w kategorii *Lubelszczyzna – wydawnictwo albumowe*.

Wydobyte z popiołów : przedmioty osobiste ofiar niemieckiego obozu zagłady w Sobiborze / [koncepcja i redakcja Tomasz Kranz ; opisy relikwii Anna Surdacka, Aleksandra Szymula, Małgorzata Zajączkowska ; tłumaczenie na język angielski Witold Wojtaszko]. - Lublin : Państwowe Muzeum na Majdanku, 2018. - 226, [2] strony : fotografie ; 21 cm

Tekst równoległy w języku polskim, angielskim.

ISBN 978-83-62816-49-1

Album upamiętnia powstanie więźniów niemieckiego nazistowskiego obozu zagłady w Sobiborze. Miało to miejsce 75 lat temu.

Tomasz Kranz, autor koncepcji i redaktor publikacji, we wstępie pisze: „Relikty te odznaczają się niezwykłą siłą wyrazu i niosą za sobą dwoisty przekaz. Z jednej strony postrzegamy je jako namacalne dowody ludobójstwa, a z drugiej – jako ostatnie znaki życia poszczególnych osób, całych rodzin i większych społeczności. Świadcząc o śmierci, przypominają o życiu (...) Wykopane z ziemi stanowią milczący, ale jakże przejmujący testament pomordowanych, który musimy odczytać, wypełnić i przekazać następnym pokoleniom”.

W albumie zamieszczono sto fotografii ukazujących osobiste przedmioty ofiar niemieckiego obozu zagłady w Sobiborze wraz z opisami katalogowymi. Opisy przedmiotów zawierają również informacje, gdzie zostały one odnalezione. Jednocześnie starano się zrekonstruować ich historię. Muzealia pozyskano w latach 2000–2017, podczas badań archeologicznych prowadzonych w Sobiborze. Zaprezentowano przedmioty osobiste wybrane ze zbioru kilku tysięcy obiektów muzealnych. Są to: okulary, zegarki, klucze, biżuteria, lekarstwa, kosmetyki, środki higieny osobistej, monety, ceramika, sprzęt biurowy, ale również plakietki identyfikacyjne.

Wydawnictwo dopełnia zarys historii obozu pt. *Obóz w Sobiborze jako miejsce eksterminacji Żydów europejskich* autorstwa Dariusza Libionke oraz lista miejscowości, skąd deportowano ofiary do Sobiboru. Zamieszczono także zdjęcie lotnicze terenu byłego obozu z maja 1944 r.

Album przekazuje historię, wiedzę i upamiętnia ofiary niemieckiego nazistowskiego obozu zagłady w Sobiborze. Interesująca publikacja dla wielu odbiorców, archeologów, historyków, regionalistów.

Wawrzyn Pawła Konrada w kategorii *Lubelszczyzna – wydawnictwo albumowe*.

Jóźwik Zbigniew. Madonny / Zbigniew Jóźwik ; [redakcja Zdzisław Bieleń] - Lublin : Towarzystwo Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego : [Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego], 2018. - 142, [1] strona : ilustracje ; 35 cm. - (Wydawnictwa Towarzystwa Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego ; 15)

Bibliografia prac Z. Jóźwika na stronie 142. – Drugiego wydawcę ustalono na podstawie ISBN. – Wydano w 500 egzemplarzach, w tym 100 ręcznie numerowanych. – Projekt zrealizowany dzięki wsparciu Miasta Lublin.

ISBN 978-83-86361-61-8 (WBP)

Zbigniew Józwiak – doktor nauk przyrodniczych, uznany artysta, krytyk sztuki, bibliofil, polarnik, kolekcjoner grafik oraz ekslibrisów, działacz społeczny i kulturalny. Zajmuje się grafiką artystyczną i użytkową oraz rysunkiem. Jest autorem blisko 800 ekslibrisów i 400 grafik wykonanych techniką linorytu, ponadto około 50 prac naukowych, 90 esejów i artykułów z zakresu krytyki sztuki i bibliofilstwa. Opublikował 12 tek ekslibrisów i 6 tek grafik oraz dwa tomiki poezji. Jego twórczość znana jest na całym świecie, za co został wielokrotnie odznaczony i nagrodzony.

Madonny to kolejny zbiór graficzny z motywem religijnym. W cyklu tym autor zamieścił wizerunki Matki Bożej znane w naszej kulturze. Wykonał 61 grafik metodą linorytu, a prace podzielił na dwie grupy – *Własne wyobrażenia Matki Bożej* oraz *Znane wizerunki Matki Bożej*. Wśród podobizn znalazły się te związane z Lubelszczyzną, np. Chełmska Bogurodzica Unitów, Krasnobrodzka Szafarka Łask-Pocieszycielka Zamojszczyzny, Matka Boża Kębelska, Matka Boża Kodeńska czy Matka Boża Dominikańska z Lublina. Każdy wizerunek jest opatrzony krótkim tekstem – przybliżającym jego historię lub fragmentem poezji.

Album Zbigniewa Józwiaka ukazuje wizerunki maryjne w nowej, autorskiej odsłonie, nadając im szczególne walory artystyczne, a także dostarcza wiedzy o historii i kulturze religijnej.

Nagroda specjalna za szczególne walory artystyczne w kategorii *Lubelszczyzna – wydawnictwo albumowe*.

Śnieżek Jacek. Sto osobliwości na stulecie Niepodległości 1918-2018. - Puławy : Powiatowa Biblioteka Publiczna, 2018. - 98 stron : faksymilia, fotografie, portrety ; 20x24 cm

Bibliografia na stronach 95-96.

ISBN 978-83-934776-5-4

Jacek Śnieżek, puławski regionalista, w swojej najnowszej publikacji opisuje sto osobliwości, występujących na terenie powiatu puławskiego, ich wpływ na administrację, gospodarkę i społeczność. Książka upamiętnia ludzi i wydarzenia od połowy roku 1915 do końca 1920. Ciekawostką jest wykorzystanie druku historycznej czcionki wyprodukowanej z okazji 10-lecia niepodległości Polski w 1928 r., którą nazwano „Brygada 1918”. Czcionkę odnaleziono po II wojnie światowej w warszawskiej odlewni Idzikowskiego.

Opracowanie zawiera sześć rozdziałów: *Zanim wybili się na Niepodległość!, Jak niepodległości oczekiwano w powiecie?, Kalendarium z lat 1915–1918, Im zawdzięczamy rozbrojenie wojsk austro-węgierskich i niemieckich w Puławach i Wólce Profeckiej w dniu 2 listopada 1918 r., Koloryt tamtych czasów i Foto supplement*. Zamieszczono również Stanowisko Rady Powiatu Puławskiego w sprawie obchodów 100. rocznicy odzyskania przez Polskę Niepodległości oraz bibliografię. Tekst ilustruje ponadto 80 fotografii (kolorowych i czarno-białych).

Ze względu na tematykę, publikacja przeznaczona zarówno dla historyków i regionalistów, jak i mieszkańców powiatu puławskiego.

Publikacja jest kolejną wydaną przez Bibliotekę Powiatową w Puławach.

Wawrzyn Pawła Konrada w kategorii *Publikacje wydane przez biblioteki województwa lubelskiego*.